

Sygn. akt IV U 180/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: stażysta Sylwia Wardzała

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 22 stycznia 2016 roku nr (...)

w sprawie M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o odsetki

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się M. M. prawo do wypłaty przez organ rentowy ustawowych odsetek od dnia 5 stycznia 2014 roku do dnia wypłaty wyrównanej renty socjalnej.

Sygn. akt IV U 180/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 5 maja 2016 r.

Decyzją z dnia 22 stycznia 2016 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 maja 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. nr 135, poz. 1268 ze zm.) oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748), odmówił M. M. wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej, do której prawo zostało przyznane wyrokiem Sądu z dn. 13 października 2014 r. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że ustawa o rencie socjalnej nie zawiera regulacji dotyczących wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty. W myśl art. 15 ust. 2 tej ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio art. 80 – 82 i 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Art. 85 ustawy o sus (stanowiący podstawę do wypłaty odsetek) nie jest wymieniony w cyt. przepisie, co oznacza, że nie przysługuje prawo do wypłaty odsetek od renty socjalnej.

Odwołanie od tej decyzji wniosła M. M., domagając się jej zmiany i wypłaty odsetek należnych jej w związku z wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 13 października 2014 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że co prawda wyrokiem z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt. IV U 94/14 Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. M. prawo do renty socjalnej począwszy od 7 listopada 2013 r. na okres lat trzech, a Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt III AUa 1805/14 oddalił apelację organu to w rozpatrywanej sprawie brak podstaw do wypłaty odsetek, ponieważ zgodnie z art. 15 ustawy o rencie socjalnej w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio powołane w tym przepisie w pkt. 1 - przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a w pkt. 2 - art. 80-82, 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W rozpatrywanym przypadku zarówno Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 13 października 2014 r. jak i Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 8 października 2015 r., nie orzekł o obowiązku zapłaty przez Zakład odsetek. Wszczęte przez wnioskodawczynię postępowanie o rentę socjalną zostało ostatecznie zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 października 2015 r., mocą którego oddalono apelację organu rentowego, a wyrok ten został zrealizowany decyzją organu z dnia 8 grudnia 2015 r. Sam fakt wydania przez organ powyższej decyzji był rezultatem zabiegów ocenianych w postępowaniu sądowym, których nie można utożsamić z zawinionym działaniem organu rentowego skutkującym odpowiedzialnością z tytułu odsetek.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że M. M., urodzona(...)

(...)r., w okresie od 1 września 2005 r. do 25 kwietnia 2008 r. uczęszczała do Liceum (...) przy (...) w K., a od 1 września 2008 r. do 18 maja 2010 r. do Szkoły Policealnej (...), na kierunku technik organizacji usług gastronomicznych. Porozumiewa się praktycznie, jedynie za pomocą języka migowego. Pozostaje w związku małżeńskim z osobą również głuchoniemą. W dniu 1 października 2013 r. wystąpiła w wnioskiem o rentę socjalną.

Lekarz Orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 7 listopada 2013 r. rozpoznał u niej wrodzoną głuchotę – bez poprawy pomimo leczenia aparatami słuchowymi obustronnie, upośledzenie umysłowe lekkie, alergiczne zapalenie błony śluzowej nosa i uznał, że jest ona całkowicie niezdolna do pracy do listopada 2014 r., a niezdolność do pracy pozostaje w związku naruszeniem sprawności ustroju powstałym przed 18 rokiem życia. Po rozpoznaniu zarzutu wadliwości orzeczenia Lekarza Orzecznika, Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 4 grudnia 2013 r. rozpoznając wrodzoną głuchotę z zaburzeniami mowy, ociążałość umysłową, bóle kręgosłupa w wywiadzie bez objawów korzeniowych, bóle i zawroty głowy bez objawów uszkodzenia OUN, bez zaburzeń równowagi i zborności ruchowej stwierdziła, że wnioskodawczyni nie utraciła w stopniu całkowitym zdolności do pracy albowiem wrodzona głuchota przy braku istotnych schorzeń somatycznych czy zaburzeń sfery emocjonalno-popędowej nie powoduje znacznego upośledzenia sprawności organizmu.

Orzeczenie powyższe legło u podstaw wydania w dniu 10 grudnia 2013 r. przez organ rentowy decyzji odmawiającej M. M. prawa do renty socjalnej.

Od decyzji powyższej wnioskodawczyni wywiodła odwołanie. Wyrokiem z dnia 13 października 2014 r. sygn. akt IV U 94/14 Sąd Okręgowy w Tarnowie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni rentę socjalną od 7 listopada 2013 r. na okres lat trzech. W toku postępowania Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłego specjalisty w zakresie otolaryngologii oraz biegłego psychiatry.

Ustalenia faktyczne w zakresie przyjęcia, że wnioskodawczyni jest osobą całkowicie niezdolną do pracy oparł Sąd Okręgowy na opinii biegłego psychiatry, który dokonał takiej oceny ze względu na rozpoznane zaburzenia osobowości o typie homilopatii w przebiegu wrodzonego upośledzenia słuchu i mowy. Biegły psychiatra wydał powyższą opinię po przeprowadzeniu badań własnych, a także w oparciu o dokumentację medyczną znajdującą się w aktach sprawy w szczególności dane zawarte w druku N9 oraz zaświadczenie lekarskie lekarza psychiatry z dn. 25 września 2013 r. (k. 7) stwierdzające u wnioskodawczyni ociążałość umysłową oraz zaburzenia osobowości, zachowania i emocji. W toku postępowania nie zostały przedłożone żadne nowe dokumenty.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt III AUa 1805/14 oddalono apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 13 października 2014 r. W toku tego postępowania nie był przeprowadzony żaden nowy dowód z opinii biegłych.

W dniu 8 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wykonując wyrok Sądu Okręgowego z dnia 13 października 2014 r. przyznał M. M. rentę socjalną od daty wskazanej w wyroku tj. od 7 listopada 2013 r. do 30 listopada 2015 r. Jednocześnie ustalił wysokość wyrównania przysługującego świadczenia za okres od 7 listopada 2013 r. do 30 listopada 2015 r. na kwotę 17 821,29 zł, które wraz z świadczeniem za grudzień po dokonaniu stosownych potrąceń przekazał do wypłaty bez naliczenia odsetek od wyrównania.

W dniu 11 stycznia 2016 r. M. M. wystąpiła z wnioskiem o wypłacenie odsetek z tytułu renty socjalnej niewypłaconej w terminie z winy leżącej po stronie ZUS. Rozpatrując powyższy wniosek organ wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił w oparciu o dokumenty i dowody, które legły u podstaw wydania prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt IV U 94/14.

(okoliczności bezsporne)

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 22 stycznia 2016 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy powinien wypłacić odwołującej M. M. odsetki za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej i za jaki okres, w sytuacji, gdy przyznanie ubezpieczonej świadczenia nastąpiło w wyniku wykonania przez organ rentowy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt IV U 94/14, zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 10 grudnia 2013 r. i przyznającego odwołującej rentę socjalną od 7 listopada 2013 r. na okres lat trzech.

Stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych- nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W myśl zaś ust. 1a, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W zdaniu drugim dodano, że organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 stycznia 2012 r., III AUa 1549/11 (LEX nr 1124837), wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 r., P 11/07 (OTK-A 2007 Nr 8, poz. 97) stwierdził, że poprzez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia, a

taką okolicznością jest w świetle art. 14 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wydanie orzeczenia

w przedmiocie niezdolności do pracy przez Komisję Lekarską ZUS w sprawie o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy. Powołany przepis stanowi bowiem, że orzeczenie Lekarza Orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono wadliwości, albo orzeczenie Komisji Lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Tak też wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 1008/12 (LEX nr 1239955).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11 (Legalis nr 537327) uznał, że wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego Lekarza Orzecznika Oddziału stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe, a zarówno Lekarz Orzecznik, jak i główny Lekarz Orzecznik Oddziału działają w ramach organu rentowego. Dlatego też ich ewentualne błędy muszą być uznane za błędy organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami, także wynikającymi z zastosowania art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Rację ma organ rentowy, że Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 13 października 2014 r., sygn. akt IV U 94/14, którym zmienił decyzję ZUS z dnia 10 grudnia 2013 r., przyznając odwołującej rentę socjalną na okres od 7 listopada 2013 r. na okres lat trzech, a także Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt III AUa 1805/14, którym oddalił apelację ZUS, nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Wbrew twierdzeniom ZUS, brak zamieszczenia w sentencji wyroku takiego orzeczenia nie pozbawia ubezpieczonego możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa

w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia

(por. uchwała SN z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, wyrok

SA w Gdańsku z dnia 13 listopada 2013 r., III AUa 317/13, Legalis nr 747070 i z dnia 9 maja 2013 r., III AUa 1700/12, Legalis nr 732616, wyrok SA w Poznaniu z dnia 27 września

2012 r., III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok SA w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157). Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11 (OSNP

2011/19-20/255), w wyniku nowelizacji ustawy emerytalno- rentowej aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 r.

(chodzi o ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 338) ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a przez stwierdzenie, iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności, tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest jednak równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

W kolejnym procesie sądowym, w którym wnioskodawca domaga się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia, dopuszczalne, a wręcz konieczne, jest prowadzenie postępowania dowodowego na tę okoliczność.

W sprawach o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia sąd bada więc, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Pogląd ZUS zawarty w odpowiedzi na odwołanie nie jest zatem słuszny.

Za uchybienie przez organ rentowy terminowi do ustalenia prawa lub wypłaty świadczenia z ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 85 ust. 1 zdanie 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, uważa się zarówno niewydanie w ustawowo określonym czasie decyzji przyznającej prawo, jak i wydanie błędnej decyzji (odmawiającej owego prawa mimo spełnienia przez wnioskodawcę warunków jego uzyskania), następnie zmienionej przez sąd w postępowaniu odwoławczym.

Podkreślić jednocześnie trzeba, iż na płaszczyźnie uregulowania art. 85 ust. 1, odpowiedzialność w zakresie odsetek za opóźnienie w przyznaniu prawa lub wypłacie świadczenia nie ma absolutnego charakteru. Zgodnie bowiem ze zdaniem drugim tegoż przepisu, odpowiedzialność tę wyłącza sytuacja, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2013 r., III AUa 1460/12, LEX nr 1311965).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że ZUS ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie wnioskodawczyni renty socjalnej.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonej do renty socjalnej okoliczność faktyczną, którą było istnienie u niej całkowitej niezdolności do pracy, istotne w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia.

W tym miejscu zaakcentować należy, że w dniu wydania decyzji, tj. 10 grudnia 2013 r., ZUS miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z prawem. W postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt IV U 94/14 nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyłoby na ubezpieczonej, a które nie były znane organowi rentowemu. Biegła psychiatra, która wypowiadała się o stanie zdrowia badanej w tej sprawie dysponowała taką samą dokumentacją medyczną, jak Komisja Lekarska ZUS, która oceniała stan zdrowia ubezpieczonej w dniu 4 grudnia 2013 r. Na etapie postępowania sądowego odwołująca nie przedkładała żadnej dokumentacji medycznej. Wszystkie zatem dane, jakie posiadała biegła sądowa, znane były również Komisji Lekarskiej ZUS.

Skoro więc Sąd Okręgowy w Tarnowie prawomocnym wyrokiem z dnia 13 października 2014 r. zmienił decyzję organu rentowego z dnia 10 grudnia 2013 r. i przyznał ubezpieczonej prawo do renty socjalnej od 7 listopada 2013 r. na okres lat, a Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. sygn. akt III AUa 1805/14 oddalił apelację organu rentowego, to stwierdzić należało, że organ rentowy wydał nieprawidłową decyzję, a nastąpiło to wskutek błędu, tj. niewłaściwej oceny stanu zdrowia wnioskodawczyni.

Rację miała więc odwołująca podnosząc, że opóźnienie w wypłacie należnej jej renty socjalnej jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r.,

III UK 110/11 (LEX nr 1227452), błąd organu rentowego skutkujący jego „odpowiedzialnością odsetkową” może stanowić efekt błędu w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędu w ustaleniach faktycznych. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez Lekarza Orzecznika lub głównego Lekarza Orzecznika Oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 23 października 2013 r., III AUa 425/13 (LEX nr 1388838) podkreślił natomiast, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Podzielając w pełni te poglądy, uznać należało, że skoro wyjaśnienie okoliczności mających wpływ na prawo odwołującej do renty socjalnej nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, a organ rentowy dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych, umożliwiających wydanie decyzji przyznającej ubezpieczonej prawo do świadczenia rentowego, w żadnym razie nie może być mowy o wyłączeniu odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w wypłacie wnioskodawczyni renty socjalnej.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej wnioskodawczyni prawo do renty socjalnej było wydanie przez Komisję Lekarską ZUS orzeczenia z dnia 4 grudnia 2013 r. o stanie zdrowia wnioskodawczyni. Następnie, organ rentowy miał 30 dni na wydanie decyzji w sprawie o rentę czyli decyzje winien wydać 4 stycznia 2014 r. Stosownie do treści § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U Nr 12, poz. 104), odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń- do dnia wypłaty świadczeń. Odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej od kwoty świadczenia (wyrównania świadczenia) przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, nalicza się więc od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (zob. wyrok SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008/21-22/326). W przypadku odwołującej organ rentowy pozostaje w zwłoce z wypłatą świadczenia od 5 stycznia 2014 r. czyli od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji.

Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu organu rentowego wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz w odpowiedzi na odwołanie, że brak jest na gruncie obowiązujących przepisów podstaw prawnych do przyznania odsetek za zwłokę w ustaleniu prawa do renty socjalnej i jej wypłacie. Chybiony jest również argument, że brak odesłania w art. 15 ustawy o rencie socjalnej do art. 85 ustawy o s.u.s oznacza, że nie wypłaca się odsetek od tego świadczenia oraz nieprawidłowe jest stanowisko, że przemawia za tym fakt, że renta socjalna nie jest świadczeniem z systemu ubezpieczeń społecznych.

Argumentacja organu rentowego nie wytrzymuje konfrontacji z tezą oraz przeprowadzoną wykładnią przepisów dokonaną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 lipca 2011 r., sygn.. akt II UZP 5/11 . Zgodnie z zaprezentowanym stanowiskiem SN „ przepis art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ma zastosowanie w sprawach o rentę socjalną.”

W uzasadnieniu tej uchwały SN przeprowadził bardzo wnikliwą analizę obowiązujących przepisów. Zwrócił uwagę na tę okoliczność, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje zadanie własne, należące z mocy ustawy systemowej do zakresu jego działania (art.68,69 ustawy systemowej) oraz inne zadania powierzone na podstawie innych ustaw (art. 71 ust.1). Zakład może wykonywać inne zleczone zadania z dziedziny ubezpieczeń lub zabezpieczenia społecznego (art. 71 ust. 2). Zadania, o których mowa w ust. 1 i 2, Zakład wykonuje odpłatnie, na zasadach określonych w przepisach lub

umowach albo w porozumieniach zawartych z jednostką zlecającą (art. 71 ust. 3). Powierzone zadania – w zakresie świadczeń spoza zakresu ubezpieczeń społecznych – mogą sprowadzać się do przyznawania prawa do świadczenia i jego wypłaty, jak to ma miejsce np. w art. 162 ust. 2, art. 170 ust. 3, art. 206 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej (jednolity tekst Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.) oraz właśnie w art. 12 ust.1 ustawy o rencie socjalnej (decyzję w sprawie przyznania renty socjalnej wydaje i świadczenie to wypłaca jednostka organizacyjna Zakładu właściwa ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się o rentę socjalną).

SN podkreślił, że na podstawie powyższego przepisu powierzono Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych także wypłatę rent socjalnych. W normatywnym ujęciu w zakresie „zadań powierzonych” mieści się także zobowiązanie Zakładu do wypłaty określonych świadczeń finansowanych z innego źródła niż Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (zlecenie wypłaty). Przepis art.85 ust.1 ustawy systemowej stanowi o zwłoce w przyznaniu świadczenia, nie definiując go jako świadczenia z ubezpieczenia społecznego, tak jak to ma miejsce w przypadku art. 84 (osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest zobowiązana do jego zwrotu). SN zwrócił także uwagę i na tę okoliczność, że pośrednio, poprzez odwołanie się do terminów „przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych”, ustawodawca wyraźnie wskazał, że zakres przedmiotowy tej normy wykracza poza świadczenia z ubezpieczenia społecznego i odnosi się też do świadczeń innych – zleconych do wypłaty. Ich wypłatę „zlecają” – w ramach zadań powierzonych – odrębne przepisy (ustawy), w tym przepisy o rencie socjalnej.

Sąd Najwyższy zaakcentował, że przedstawiony kierunek wykładni potwierdza również wydane na podstawie art. 85 ust. 2 ustawy systemowej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104), które wyraźnie stanowi, że akt ten określa szczegółowe zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub w wypłaceniu świadczeń, do których przyznawania i wypłacania zobowiązani są Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz płatnicy składek (§ 1 ust. 1) oraz, że określone w rozporządzeniu zasady wypłacania odsetek za opóźnienie w wypłaceniu przez Zakład świadczeń zleconych mu do wypłaty na mocy odrębnych przepisów lub umów międzynarodowych (§ 1 ust. 2).

Poza tym zakreślenie w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej przedmiotowych granic odpowiedzialności za zwłokę i objęcie nią także decyzji w przedmiocie renty socjalnej, nie wymaga zdaniem SN dodatkowego potwierdzenia w ustawie o rencie socjalnej – poprzez zwrotne odesłanie do tego przepisu ustawy systemowej. Podwójna regulacja tej samej kwestii jest zbędna.

W aprobującej glosie do powyższej uchwały (OSP 2013/1/8) wskazano na poparcie stanowiska SN, że przepis art. 85 ustawy systemowej ma charakter ogólny. Odnosi się nie tylko do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, ale także do świadczeń zleconych do wypłaty ZUS, do których należy renta socjalna (art. 12 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej w zw. z art. 71 ustawy systemowej). Objęcie zakresem normowania art. 85 ustawy systemowej wprost świadczeń zleconych bez wyraźnego dookreślenia tego pojęcia wyłącza potrzebę nakazywania w ustawie o rencie socjalnej odpowiedniego jego stosowania w sprawach o rentę socjalną. Przy tak ukształtowanej treści przepisu art. 85 ustawy systemowej, jeśli intencją ustawodawcy byłoby wyłączenie jego stosowania w sprawach o rentę socjalną, stosowanie tego przepisu powinno zostać wyłączone wprost w ustawie o rencie socjalnej, tym bardziej, że ustawa ta weszła w życie w trakcie obowiązywania art. 85. Powyższy wniosek pozostaje w zgodzie z dyrektywą wyrażoną w § 4 ust.1 ZTP (rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie Zasad techniki prawodawczej), zgodnie z którą w ustawie nie można powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach. System prawa ma tworzyć spójną całość, dlatego istnienie w nim wielu przepisów o tym samym zakresie regulacji i tej samej rangi jest zbędne. Przytoczone argumenty zdaniem glosatorki uzasadniają wniosek, że wyłączenie stosowania art. 118 ust. 1a w zw. z art. 85 ustawy systemowej do

renty socjalnej byłoby nie tylko sprzeczne z wykładnią językową, systemową i funkcjonalną przywołanych przepisów, ale ograniczałoby również konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego oraz konstytucyjną zasadę równości.

W świetle powyższej wykładni, którą Sąd Okręgowy w pełni podziela organ rentowy obowiązany był do wypłaty odsetek od wypłaconego wyrównania renty socjalnej.

Mając na uwadze powyższe rozważania oraz przepisy prawa materialnego stwierdzić należało, że odwołanie jest uzasadnione. Dlatego w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję przyznając prawo do wypłaty odsetek od wypłaconego wnioskodawczyni wyrównania renty socjalnej przyznanej na podstawie prawomocnego wyroku.